

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 3 grudnia 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jerzy Grubba (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Małgorzata Gierszon

SSN Jarosław Matras

Protokolant Jolanta Włostowska

w sprawie **A. W. i S. M.**

oskarżonych z art. 219 k.k. oraz art. 218§1a k.k. i art. 284§2 k.k. w zw. z art. 11§2 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w 3 grudnia 2024r.

skargi Prokuratury Rejonowej w Nowej Soli

od wyroku Sądu Okręgowego w Zielonej Górze z dnia 25 lipca 2024r., sygn. akt VII Ka 952/23, uchylającego wyrok Sądu Rejonowego w Nowej Soli z dnia 28 kwietnia 2023r., sygn. akt II K 1115/20

uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Zielonej Górze w postępowaniu odwoławczym.

Małgorzata Gierszon

Jerzy Grubba

Jarosław Matras

UZASADNIENIE

Wyrokiem wyrok Sądu Rejonowego w Nowej Soli z dnia 28 kwietnia 2023r., sygn. akt II K 1115/20, oskarżoną **A. W.** uznano za winną tego, że:

1. w okresie od 26 września 2019r. do 2 marca 2020r. w miejscowości N. w krótkich odstępach czasu w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, będąc Prezesem spółki E. Sp. z o.o. z siedzibą w N. ul. [...], , naruszając przepisy prawa o ubezpieczeniach społecznych, jako płatnik składek, nie zgłosiła do ZUS oraz nie odprowadziła należnych składek, na rzecz M. K. oraz O. P. - przy przyjęciu okresu od 27 września 2020r. do 1 grudnia 2020r., którzy wykonywali pracę zarobkową dla wskazanego podmiotu, co miało wpływ na ich prawo do świadczeń,
tj. o czyn z art. 219 k.k.;
2. w okresie od 26 września 2019r. do 2 marca 2020r. w miejscowości N. , wykonując czynności z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych, będąc Prezesem spółki E. Sp. z o.o. z siedzibą w N. ul. [...], , uporczywie naruszyła prawa pracowników poprzez nieodprowadzanie składek na ubezpieczenia społeczne i zaliczki na podatek dochodowy, dokonując przywłaszczenia tych środków w kwocie nie mniejszej niż 3032,27 PLN, czym działano na szkodę M. K. ,
tj. o czyn z art. 218§1a k.k. i art. 284§2 k.k. w zw. z art. 11§2 k.k.

Natomiast oskarżonego **S. M.** uznano za winnego, tego, że:
3. w okresie od 2 grudnia 2019r. do 13 grudnia 2019r. i w okresie od 11 lutego 2020r. do 31 maja 2020r. w miejscowości N. , prowadząc działalność gospodarczą pod nazwą D. z siedzibą w N. ul. [...], , naruszając przepisy prawa o ubezpieczeniach społecznych, jako płatnik składek, nie zgłosił do ZUS oraz nie odprowadził należnych składek, na rzecz O. P. , która wykonywała pracę zarobkową dla wskazanego podmiotu, co miało wpływ na jej prawo do świadczeń,
tj. o czyn z art. 219 k.k.;
4. w okresie od 2 grudnia 2019r. do 13 grudnia 2019r. i w okresie od 11 lutego 2020r. do 31 maja 2020r. w miejscowości N. , wykonując czynności z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych, prowadząc działalność gospodarczą pod nazwą D. z siedzibą w N. ul. [...], , uporczywie naruszał prawa

pracowników poprzez nieodprowadzanie składek na ubezpieczenia społeczne i zaliczki na podatek dochodowy, dokonując przywłaszczenia tych środków w nieustalonej kwocie jednak nie mniejszej niż 800 PLN, czym działano na szkodę O. P. ,

tj. o czyn z art. 218§1a k.k. i art. 284§2 k.k. w zw. z art. 11§2 k.k.

Za tak opisane czyny oskarżonym wymierzono kary grzywnien:

- A. W. za czyn I. 100 stawek dziennych ustalając wysokość jednej stawki dziennej na kwotę 20 złotych, a za czyn II. 100 stawek po 30 złotych każda. Grzywny jednostkowe objęto węzłem kary łącznej, ustalając jej wysokość na 100 stawek dziennych po 50 złotych,

- S. M. za czyn III. 100 stawek dziennych ustalając wysokość jednej stawki dziennej na kwotę 10 złotych, a za czyn IV. 100 stawek po 20 złotych każda. Grzywny jednostkowe objęto węzłem kary łącznej ustalając jej wysokość na 100 stawek dziennych po 30 złotych.

Orzeczenie to zaskarżył apelacją prokurator w zakresie rozstrzygnięcia o karze i obrońca oskarżonej co do ustaleń faktycznych, oddalenia wniosku dowodowego i obrazy prawa materialnego poprzez przyjęcie wyczerpania znamion czynu zabronionego przypisanego w pkt II. pomimo, że działanie sprawcy nie miało charakteru „uporczywego”.

Sąd Okręgowy w Zielonej Górze z dnia 25 lipca 2024r., sygn. akt VII Ka 952/23, uchylił zaskarżone orzeczenie i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania.

Skargę od tego wyroku wywiódł prokurator. W skardze podniesiono zarzut:

- rażącego naruszenia prawa procesowego, a mianowicie art. 437§2 k.p.k., polegającego na uchyleniu zaskarżonego wyroku Sądu Rejonowego w Nowej Soli z dnia 28 kwietnia 2023r., sygn. II K 1115/20 w całości i przekazaniu sprawy do ponownego rozpoznania ze względu na stwierdzenie konieczności przeprowadzenia na nowo przewodu sądowego w całości, podczas gdy w realiach sprawy taka przesłanka nie zachodzi ze względu na przeprowadzenie przez Sąd I instancji

dowodów mających znaczenie dla rozpoznania i rozstrzygnięcia sprawy oraz brak powodów, dla których wymagałyby one powtórnego przeprowadzenia w sprawie w całości, a nadto możliwość przeprowadzenia niezbędnych czynności przez Sąd Okręgowy w Zielonej Górze mających na celu ewentualne uściślenie okresu wykonywania pracy zarobkowej przez pokrzywdzonych M. K. oraz O. P. poprzez ich ponowne uzupełniające przesłuchanie i uzyskanie wszelkiej dokumentacji uzupełniającej dotyczącej zatrudnienia w/wymienionych.

Wskazując na powyższe, skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga jest zasadna.

Zgodnie z treścią art. 437§2 k.p.k. uchylenie orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania może nastąpić wyłącznie w wypadkach wskazanych w art. 439§1 k.p.k., art. 454 k.p.k. lub jeśli jest konieczne przeprowadzenie na nowo przewodu sądowego w całości.

Powiązanie tego przepisu z treścią art. 539a§3 k.p.k., w którym wymieniono podstawy tego środka zaskarżenia, jednoznacznie wskazuje, że Sąd Najwyższy rozpoznając skargę na wyrok sądu odwoławczego ogranicza się wyłącznie do badania, czy w sprawie, na etapie postępowania przed sądem I lub II instancji, zachodzi tzw. bezwzględna przyczyna odwoławcza (przy czym w zakresie postępowania przed sądem I instancji – tylko na zarzut podniesiony w skardze) albo doszło do uchylenia wyroku mimo braku formalnych przeszkód określonych w art. 454 k.p.k. lub też konieczne jest przeprowadzenie na nowo w całości przewodu sądowego (*vide*: uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 25 stycznia 2018r., sygn. akt I KZP 13/17 oraz postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 lutego 2017r., sygn. akt IV KS 6/16). Z powyższego wynika również, że uzasadnienie wyroku sądu odwoławczego winno jednoznacznie wskazywać, która z przesłanek określonych w art. 437§2 k.p.k. była podstawą uchylenia wyroku sądu I instancji i przekazania sprawy temu sądowi do ponownego rozpoznania.

Jak wskazał w uzasadnieniu swego wyroku Sąd Odwoławczy powodem wydania wyroku uchylającego była „konieczność przeprowadzenia przewodu sądowego w

całości, w tym ponowne przesłuchanie wszystkich świadków, zwłaszcza obojga pokrzywdzonych - celem jednoznacznego i dokładnego określenia, w jakich okresach i na rzecz jakich podmiotów wykonywali pracę zarobkową, jaki był faktyczny charakter łączących ich umów (z uwzględnieniem wymogów art. 22 k.p.), jakie przychody z tytułu tego zatrudnienia uzyskali (powinni uzyskać), a następnie ustalenia, jakie konkretnie obowiązki i w jakich okresach spoczywały na oskarżonych z tytułu wykonywania przez w/w osoby na ich rzecz pracy (z zakresu prawa pracy oraz ubezpieczeń społecznych), czy oskarżeni obowiązki te realizowali, a jeśli nie - to w jakich okresach, w odniesieniu do jakich składników oraz w jakich wysokościach, a także ustalenie czy istotnie doszło do sprzeniewierzenia mienia pokrzywdzonych (w rozumieniu art. 284§2 k.k.) - w jaki sposób i w jakim zakresie oraz wysokości”.

Stwierdzenie powyższe jest całkowicie nieprzekonujące. Nie można bowiem nie dostrzegać tego, że w sprawie Sąd Rejonowy przeprowadził postępowanie dowodowe zarówno bezpośrednio, jak i poprzez ujawnienie materiałów z postępowania przygotowawczego i nie ma jakiegokolwiek potrzeby powtarzać tych czynności. O ile natomiast Sąd Odwoławczy dostrzegł potrzebę **uzupełnienia** postępowania dowodowego, winien uczynić to samodzielnie.

Zauważyć też wypada, że jednym z podstawowych obowiązków Sądu Odwoławczego jest badanie czy przypisane w zaskarżonym wyroku czyny wyczerpują ustawowe znamiona czynu zabronionego, a uchylenie wyroku po to, by sąd I instancji ponownie wypowiedział się w tej kwestii, jest wręcz niedopuszczalne.

W niniejszej sprawie nie istniały żadne przeszkody, czy ograniczenia procesowe, które nie pozwalałyby na wydanie wyroku reformatoryjnego, o ile Sąd Odwoławczy dostrzegłby taką potrzebę. Zauważyć też wypada, że w świetle zmian procedury karnej, które nastąpiły po 2015r., Sąd ten może i powinien prowadzić postępowanie dowodowe i nie jest już ograniczony niemożnością przeprowadzania dowodów „co do istoty sprawy”.

Wskazane względy zadecydowały o uwzględnieniu skargi i uchyleniu skarżonego wyroku.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Okręgowy powinien raz jeszcze rozpoznać postawione w apelacjach zarzuty **samodzielnie** dokonując oceny ich

zasadności, dotyczy to zwłaszcza kwestii prawidłowości zastosowania w niniejszej sprawie prawa materialnego. Analizy też z pewnością będzie wymagała kwestia poprawności zastosowania art. 86§2 k.k.

Kierując się przedstawionymi względami, Sąd Najwyższy orzekł jak na wstępie.

[J.J.]

[ał]

Małgorzata Gierszon

Jerzy Grubba

Jarosław Matras